

Euripid

Medeja

Preveo i komentare napisao:
Koloman Rac

SADRŽAJ

PRVI ČIN	4
DRUGI ČIN	11
TREĆI ČIN	26
ČETVRTI ČIN	37
PETI ČIN	46
RJEČNIK	59

LICA:

JASON

MEDEJA, žena Jasonova.

DVA SINČÍČA NJIHOVA

KREONT, kralj korintski

EGEJ, kralj atenski

DADILJA MEDEJINA

UČITELJ DJECE MEDEJINE

GLASNIK

ZBOR, gospođe korintske

PRVI ČIN

(Dvor Medejin u Korintu. Izlazi dadilja.)

Dadilja

Ej, brod da "Argo" nije u kraj kolšanski
Poletio sred Simplegada mrkijeh,¹
Od sjekire da u šumi na Peliju²
Bor nije pao nit se vesla mašile
Junaka prvih ruke, što no Peliji
Po zlatno runo krenuše!
Ta gospa mi Medeja ne bi gradu Jolku dospjela,
Nit oka diže niti lica otkida
Sa zemlje, sluša prijatelja utjehu
Koliko stijena kakva ili morski val.
I katkad samo vratom makne prebijelim,
Za ocem dragim sama za se zaplače,
Za domovinom, kućom, što ih izdade
I pođe s mužem, što je sada odbaci.
U nesreći ti jedna spozna, kakva je
Milina s domom se ne rastat očinskim.
Na djecu mrzi, pogled ne veseli je,
A strah me za nju, ne snuje li kakvo zlo,
Jer kivno joj je srce, podnijet neće jad,
Što grdno trpi. Znam ja nju i bojim se:
Bez riječi u kuću će, gdje joj krevet je,
Unići, u srce će rinut oštar mač
Il' kraljevnu će ubiti i mladoženju,
A onda će je nesreća još veća snać.
Ta strašna je, pa zavadi l' se tkogod s njom.
Taj neće lako zapjevati s pobjede!

(Dolazi učitelj s djecom.)

Al' evo djece s trkališta, s igre sad!
O jadu nimalo ne slute majčinu,
Jer srce mlado baš tugovat ne mari.

¹ Pelija je oca Jasonova svrgao i sam zavladao u Jolku. Kad je Jason odrastao, zaište žezlo očevo. Pelija mu ga obeća ako donese zlatno runo iz Kolhide. Jason krene po nj na "Argu" i prođe Simplegadama na Bosporu. Stijene su udarale jedna o drugu, dok nije prošao Jason. Odonda miruju.

² Gora u Tesaliji.

Euripid: Medeja

DADILJA. UČITELJ.

Učitelj

Ti - staro blago doma moje gospođe,
Što stojiš tako sama tu pred vratima
I sama sebi tužiš, pričaš nesreću?
Pa kako se Medeji hoće samoj bit?

Dadilja

O Jasonove djece stari vodiču,
Zla sreća gospodara dobru robu je
Bol, bijeda svoja, u srce ti dira ga.
Tolika mene tuga, žalost premori,
Te čežnja nagna me, da amo izađem
I zemlji, nebu jade kažem gospine.

Učitelj

Zar još se jadna ne okani cvila svog?

Dadilja

Eh, kamo sreće! Poče tek, - gdje j' srijeda još?

Učitelj

O lude! - smije l' se gosparu reći to
O nevolji zar ništa ne zna novijoj?

Dadilja

A što je, starče? Kazat to ne krati se!

Učitelj

A - ništa. Žalim, što sam i to reko sad.

Dadilja

Ne taji, tako t' brade, drugi, robinji,
Jer ja ću, ustreba li, mučat o tome.

Učitelj

Čuh nekog, a učinih se, da ne čujem
Baš dođoh kockat se, gdje starci sijedi ti
Sved sjede, do Pirene, svetog izvora,
Iz zemlje, kaže, korintske će istjerat
Sa majkom djecu Kreont, ovog kraja kralj.
A jesu l' te mu riječi prava istina,
To ne znam. Htio bih, da nije tako to.

Dadilja

Zar to će Jason dati da mu djeca sad
Podnesu, ako se i s majkom zavadi?

Učitelj

Rod stari s puta uklanja se novome, -
Pa onaj³ ti i nije našem domu sklon.

Dadilja

Ah, propadosmo, privrgnemo l' novo zlo
Tom starom, što iskusali ga nismo još!

Učitelj

Al' ti - ta nije zgodno, da to gospa zna -
De miruj, šuti o tom, što ti rekoh sad!

Dadilja

O djeco, čuste l', kakav vam je otac vaš?
No ne kunem ga - ta gospodar on je moj, -
Al' svojim mislim zao se pokaza on.

³ Kreont.

Euripid: Medeja

Učitelj

Tko smrtan nije takav? Vidje l' istom sad.
Svak sebi više nego bližnjem da voli -
Po pravu jedan, drugi rad dobitka svog?
Zbog braka novog otac tih tu ne ljubi.

Dadilja

Hajd' djeco - sve će biti dobro - u kuću!
A ti ih od majke što dalje drži sad
I nemoj k majci ojađenoj puštat ih!
Već vidjeh, okom ko bik bulji, gleda ih,
Eh, nešto snuje. Gnjeva neće proći se
To dobro znam - dok ne sruši ti na tle kog.
No stiglo to dušmane, a ne drage nam!
(Učitelj ide s djecom u kuću.)

Medeja (u kući)

Oh, nesretne mene! Teških li muka!
Ao meni, ao! Da mi je mrijeti!

Dadilja

To, dječice draga, eto je ono!
Jed u majke kipi, kipi joj srce!
Požur'te se brže u kuću sada
I nemojte blizu, na oči njojzi!
Ne izlaz'te pred nju! Divlje se čudi
I prirode grozne, okrutne duše
Vi čuvajte pomno!
Ded idite brže, zađite pod krov!
Ta jasno je: vaja oblak se diže,
Dokora će s većim, groznijim bijesom
Provalit oluja. Što će uradit
To žestoko, neumolno joj srce,
Kad boli ga more?

Medeja (u kući)

Aj, aj! Aj, aj!
Ja jadona pretrpjeh, jade pretrpjeh, -
S njih vrijedno se tužit tužnjavom silnom!

Euripid: Medeja

O zlosretne majke prokleta djeco, -
Oh, propala s ocem, propao dom sav!

Dadilja

Ao meni, ao! Ao, jedna!
Što očevu grijehu djeca su kriva?
Što na njih mi mrziš? Ajme meni!
Oj djeco, sva drščem, nad vama zebem!
U kralja se strašna oholost koči,
I rjetko kad sluša, već vlada većinom,
A bijesa se svoga odriče teško.
Po jednakom pravu živjet je bolje.
O da mi je, ako već ne u sjaju,
A ono bar mirno dočekat starost!
Već ime ti umjerenosti sjaji, -
Užitak je umjeren najljepši darak
Smrtniku. Ni jedna prekomjerna sreća
U čovjeka nikad dobro ne čini,
Jer naljuti l' bog se, nevolje teže
Navaljuje na dom

(Zbor dohrli.)

DADILJA, ZBOR

Zborovođa

Glas čula sam ovčas, čula sam viku,
Krik Kolšanke bijedne, -
Još ne smiri se. Al', starice, kaži, -
Ta iz kuće evo s vratima dvojim
Cvil, jauk razabrah, a nikako, žene,
Tog doma mi jadi na radost nisu,
Jer ona baš srcu omilje mome.

Dadilja

Ah, doma ti nema, - nesta ga veće!
Njeg⁴ druga ti ljuba, kraljevna, grli,

⁴ Jasona.

Euripid: Medeja

A gospođi žiće u odaji vene.
Ni jednom ti riječcom, utjehom milom,
Sad ne mogu srca utješit prijti.

Medeja (iz kuće)

Aj, aj!
Oh, strijela da s neba mi projuri glavom!
Od kakve je meni još koristi život?
Uh, uh! Sa životom da mi se mrskim
Već rastati, kraj mu učiniti smrću!

Zbor

Da l' čuješ, Zeuse, zemljo, svijetlo,
Jauk? Nesretnica mlada
Plače, cvili.
Kakva nezasitna čežnja
Za mužem te, ludo, mori,
A uskorit smrt će tebi?
To mi nemoj molit!
Ako muž ti voli
Zaručnicu novu,
Nemoj na nj se za to ljutit, -
S tobom to će Zeus osvetit!
Za dragim nemoj tužit, žalit odviše!

Medeja

Oj Temido silna,⁵ Artemido časna,⁶
Da l' vidite patnje, što patim, a zakleh
Svog prokletog muža zakletvom strašnom?
Oh, da mi je jednom ugledat njega
I njegovu mladu satrte s domom,
Kad krivicu meni drzli se činit!
O oče, o grade, - zapustih vas grdno
I rođenog brata svoga pogubih!

⁵ Božica pravde.

⁶ Božica braka.

Dadilja

Eh, čujete l', kako nariče, zove
Na osvetu Temidu i boga Zeusa,
Kog ljudi čuvarom zakletve drže?
Ne, neće ti nikad osveta mala
Utažiti jeda gospodi mojoj!

Zbor

Ah, kada bi na oči nam došla
I iz usta riječ nam milu
Razabrala,
Ne bi l' srdžbu ljutu, tešku,
Naglo srce obuzdala!
Ne ponestalo mi volje
Za mile mi moje!
Ali po nju idi,
Iz kuće dovedi amo,
Zbori njojzi riječi mile!
Žur'se, zla dok ona svojim
Ne učini, jer silno nju ti hvata bol.

Dadilja

Učinit ću, ali strah me je, hoću l'
Ja gospođu sklonit.
No tebi ću za volju trudom se truditi.
Ko lavica okom, kad okoti, sijeva,
U robove bulji, kad priđe joj koji
I izusti u blizini gdje rječcu.
Pogriješit mi nećeš, nazoveš li ljude,
Što bijahu nekad, ludam', ne mudrim,
Jer pjesmu su oni za slave sjajne,
Za vesele gozbe, za ručak iznašli,
Da zaslade život slatkijem glasom,
A nitko na svijetu lijeka ne nađe,
Da mrsku nam tugu iz srca kine
Miloglasnim pjevom, žicama zvonkim.
Smrt, nevolja zato bije nam kuće.
Al' dobro bi bilo, pjesma da dušu
Smrtniku nam liječi. Na veseloj časti
Što uludo gosti naprežu grlo?
Ta obilje gozbe već samo po sebi
Slast, radost smrtniku podaje, nudi.

(Ide u kuću.)

DRUGI ČIN

Zborovođa

Krik, uzdaha bolnog čula sam jecaj.
I glasno i tužno tuži se, kune
Svog nevjernog muža, mladoženju kletog.
I patnica nedužna Temidu zove,
Kćer Zeusovu, što na zakletve pazi,
A dovede jadnu
U Heladu amo mračnijem morem,
Neprohodnim vratima⁷ pučine slane.

(Izlazi Medeja.)

MEDEJA, ZBOR

Medeja

Korićanke, izađoh evo iz kuće,
Da ne kudite mene. Oholicam', znam,
Svijet mnoge krsti, - jedne, jer se od svijeta
Sveđ kriju, druge, jer se vani kažu vijek,
A nekim nerad, lakoumlje kvvari glas.
U ljudskom oku nema suda pravedna.
Još dobro ne znaš srca kome i već ga,
Čim vidiš, mrziš, a ništa ti nije kriv.
Pa tuđin treba da se gradu priljubi,
Al' ne hvalim ni građanina prkosnog,
Što s ludosti je građanima nemio.
Na mene iznenada jad se obori
I pamet uze. Odoh, - čara žiće sad
Već nema, drage, za me, samo želim mrijet.
U kome meni krasna bješe nada sva,
Taj, muž moj, najvećom izađe rđom sad.
Od svega stvora, što imade uma dar,
Mi žene smo stvorenja najnesretnija.
Ta prije sveg nam hrpom blaga kupit je

⁷ Bospor, Carigradski tjesnac.

Euripid: Medeja

Svog muža, gospodara primit tijelu svom;
Od onog zla je ovo zlo još bolnije.
A igra jeste sreće, hoće l' dobit zlo
Il' dobro. Razvod braka ženi dika ti
Baš nije, - muža otjerat i ne može.
U nove stupa običaje, zakone.
Stog mora, od kuće li ne zna, biti vrač,
Da znade, s kakvim drugom bračnim živjet će.
Pa ako sretno sve to preturimo mi,
I s nama živi, rado jaram nosi muž,
Tad blaženstvo je život, inače je smrt.
Na svoje kad se čovjek srdi u kući.
Uvani stišat gleda pečat srca svog, -
Il' druga kojeg il' vršnjake potraži.
A nama u dušu je jednu gledat sved.
No život, kažu, bez pogibli teče nam
U domu, dok je njima kopljem biti boj.
Al' za te i za mene isto ne vrijedi;
Tvoj ovo grad je, ovo dom je očinski,
Užitak žiću tvome, druga tvojih krug,
A ja sam sama, bez doma, i čovjek moj,
Iz zemlje strane što me trže, gazi me;
Nit majke, brata, roda kakva imam ja,
U nesreći da njima bih zatekla se.
U tebe ovoliko postić rada bih;
Put nađem li il' sredstvo da se osvetim
Svom mužu za zlo ovo, a i onome,
Što kćer mu da, i kćeri, koja pođe za nj,
Daj šuti! Žena j' straha puna inače
I za boj slaba, mača gledat ne može,
Al' dira l' drsko tko u bračni život joj,
Eh, onda srca nema krvi žednijeg!

Zborovođa

Pa hoću. S pravom svetit ćeš se mužu svom,
Medejo! Ne čudim se, što te mori jad.

(Dolazi Kreont s pratnjom.)

Al' eno Kreonta, glavara zemlje nam!
Gle, ide nove naredbe da objavi.

MEDEJA, KREONT, ZBOR

Kreont

Ti - mrka, na svog muža kivna, ljutita
Medejo, seli, bježi iz zemlje, kažem ti!
I ono dvoje djece uzmi sa sobom
I ne časi mi! Ja to tebi nalažem,
Te ne ću dvoru svome prije vratit se,
Dok preko međa svojih te ne otjeram.

Medeja

Ao, ao! Jadna dokraja sam propala!
Dušmani moji jedra sva razapinju,
Iz bijede meni nema laka izlaza.
No ako se i patim, ipak pitat ću;
Iz zemlje zašto mene goniš, Kreonte?

Kreont

Jer strah me, - u govoru krit to ne treba -
Zlo neko grozno kćeri mi učinit ćeš.
Koješta sluti na to i strah budi taj.
Ti mudra si i vješta kojekakvu zlu,
A ojađena si, jer muža izgubi,
I, čujem, prijetiš - tako meni javljaju -
Da tastu i mladoženju i mladoj ćeš
Zamijesit nešto. Tome ću predusrest ja!
A tebi, ženo, omrznut je bolje mi,
No s blagosti da poslije bolno uzdišem.

Medeja

Uh, uh!
Već često, ne sad prvi put mi, Kreonte,
Um, pamet moja silne jade zadade.
I nikad čovjek, koji mudra glava je,
Mudracim' silnim djecu stvarat ne smije,
Jer mir ti vole, lijenčinam' ih krsti svijet,
U građana im ljutu mržnju jari to,
A iznosiš li novu mudrost ludama,
Tad dangubom ćeš, ne mudracem činit se,
A onim, što se znanjem grade nekakvim,
U gradu smetaš, jer te boljim drži svijet.

Euripid: Medeja

A ja sam ti sama takve sreće baš.
Ta - jer sam mudra, jedni na me reže stog,
Ja drugim lijenčina sam, trećim protivno,
A nekim dosadna, ne odveć pametna.
Al' ti se bojiš, na te ruku da ću dić.
No nisam takva, ne boj mi se, Kreonte!
O kralja ne ću se ogriješit nijednog.
Ta što si kriv mi ti? Za onog uda kćer,
Kom srce vuklo te. Al' muža mrzim svog,
A ti to, držim, razborito uradi.
I sada sreći tvojoj ja ne zavidim,
Pa vjenčajte se, uživajte sreću svu,
Al' pustite me tu! Ja makar trpjela
I krivdu, šutjet ću od jačih svladana!

Kreont

Ti krotko zboriš, al' u duši, u srcu
Sve strepim - snuješ meni nekakovo zlo.
Još manje nego prije u te uzdam se,
Jer ženske nagle i muškarca takva se
Baš lakše čuvat no podmukla šutljivca,
Al' napolje što brže, nemoj duljit mi!
To odluka je, i vještine nemaš te,
Da u nas ostaneš ti, moja dušmanko!

Medeja

Ne, nemoj, koljenma i mladom kunem te!

Kreont

Zaludu riječ ti, sklonit nikad ne ćeš me!

Medeja

Pa izgnat ćeš me, molbe mi ne uslišat?

Kreont

Ta ne volim te više no dom rođeni.

Euripid: Medeja

Medeja

Oj zavičaju, kako te se sjećam sad!

Kreont

I meni pored djece najdraži je grad.

Medeja

Uh, uh! Koliko li je ljudma ljubav zlo!

Kreont

Već prema tomu, kakva koga snađe kob.

Medeja

Ne smetni, Zeuse, s uma, tko je krivac zlu!

Kreont

Bježi, nosi mi se, ludo! Muka riješi me!

Medeja

Da, ja se mučim, muka tuđih ne trebam.

Kreont

Eh, brzo će te pratnja popast, silom vući!

Medeja

Ne, nemoj, nego zaklinjem te, Kreonte.

Kreont

Ti, ženo, dodijavat ćeš mi, čini se.

Medeja

Pa bježad ću, al' to te nisam molila!

Kreont

A što se onda kratiš, ne ćeš otale?

Medeja

Još jedan dan mi daj da ovdje ostanem,
Da smislim, kojim putem da se u bijeg dam
I zaklon djeci nađem, kad već otac se
Baš ništa za njih pobrinut ne mari.
De smiluj im se, i ti djeci otac si,
Pa zato srca moraš biti milosna!
A za me, ako bježad moram, nije mi,
No njih ti žalim, što ih stiže nesreća.

Kreont

Ćud moja nipošto ti nije silnička,
Sa dobra srca svog izgubih mnogo već.
Pa i sad, ženo, vidim da pogriješit ću,
Al' opet nek ti bude! Nego kažem ti,
Trak sunca božjeg sine l' sutra na te još
I djecu s ovu stranu međa zemlje nam,
Tad mrijet ćeš! To ti rekoh živu istinu.
Sad, ako ostat moraš, ostaj jedan dan,
Te ne ćeš zla nam činit, kako bojim se.
(Otiđe.)

MEDEJA, ZBOR

Zborovođa

O nesretna ženo,
Ao, ao, jedna sa svojijeh jada!
A kuda ćeš sada? Gdje prijaznu dušu,
Gdje krov ćeš il' zemlju, utočište
U nevolji naći?
U valove burne, u bijedu, Medejo,
Bog strovali tebe.

Medeja

Svud nesreća me bije, tko će poreć to?
Al' neće tako biti, ne vjerujte još!
Još borba čeka teška one mladence,
A oca tasta brige, muke nemale,
Zar ikad, misliš, milo bih mu zborila,
Da korist mi na umu, varka ne bješe?
Nit riječce rekla bih nit ruke takla se!
Al' ludost ti tolika njega zaslijepi,
Te makar me iz zemlje bacit mogo on
I razbit snutke moje, jedan da mi dan
Da ostanem, i ja ću tri dušmana sad
Pogubit: oca, kćer mu i još muža svog.
A za umorstvo imam mnogo načina,
Al' ne znam, drage, kojeg da se mašim ja:
Bi l' dvore nevjestine ja upalila
Il' tiho ušla u dom, gdje joj krevet je.
I oštar mač joj zarinula u srce.
Al' jedno smeta mi, zateku l' oni me
Gdje u kuću se šuljam, snujem tako što,
Tad glavom platit ću, dušmanma bit ću smijeh.
Put ravan najbolji je, njemu vješta sam
Ja najviše, umorit ću ih otrovom.
Pa dobro,
Smrt pokosi ih, koji grad će primit me?
Tko l' u zemlju me, pod krov pustit siguran
I, ko domaćin, tijelo moje braniti?
Tog nema! Kratko vrijeme pričekat ću još,
Ta možda kula mi se jaka ukaže,
Te lukavo ubistva tajom mašim se.
A nagna li me grozna kakva nesreća,
Mač sama zgrabit ću pa, makar da mi mrijet,
Ubijat ću ih, smjelost krajnju kušat ću.
Ne, Hekate⁸ mi gospe što je štujem ja
Nada sve i odabrah sebi za pomoć,
A prebiva u kutu ognjišta mi mog,
Rastužit nitko od njih sebi na radost
Mog srca ne će! Gorak, crn će bit im pir,
A gorko srodstvo i bijeg moj iz zemlje te!
Al' neka! Nemoj štedjet, radi sve, što znaš,
Medejo, savjetuj se, snuj! Strahote se
De mašaj, - junaštva će borba, takma bit!
Bol vidiš svoj? No Sisifovu rodu mi⁹

⁸ Božica vračara.

⁹ Sisif, lukavi kralj korintski.

Euripid: Medeja

Ni Jasonovu braku nećeš biti rug
Ti, čedo plemenitog oca i Sunca!¹⁰
A vješta si! Po prirodi smo žene mi
Za plemenite umjeće nepodobne,
Al' mudre spletkarice svake spletke zle.
(Povuče se u pozadinu.)

Zbor

Svih rijeka se svetih okrenula vrela,
I pravica i sve udara natrag.
Muškarac te vara, u boga nema
Sad vjere ti više!
Okrenut će glas se, moje će žiće
Do dike se popet!
Čast ženskom se rodu primiće veće,
Glas nemili žensku već morit neće.
I stare će pjesme umuknut vila,
O nevjeri mojoj pjevat ne će!
Nam' ne dade lire nit obdari srca
Kralj pjesama Febo: muškom bi rodu,
Božanskijem pjevom
Eh, drukčije moja
Odjeknula pjesma! Mnogo zna dug vijek
O udesu našem i muškome pričat.
Ti doplovi iz dvora očinskoga
S ljubavi mahnita, - na moru stijenama dvjema prođe
I u zemlji tuđoj sad
Dane traješ. Bez muža ti,
Jadna, krevet prazan stoji,
Ko bjegunicu iz zemlje
Grdno gone tebe.
A kletve¹¹ svetost ode, stida nema
U nas u Heladi velikoj, - u nebo gore prhnu.
Doma nemaš očinskog,
Bol da tebi, jadna, taži
Domu kraljica ti druga,
Od miline tvoje jača,
Sad na čelo stupi.

(Dolazi Jason.)

¹⁰ Sunce (Helije) otac je oca Medejina.

¹¹ Zakletve.

MEDEJA, JASON, ZBOR

Jason

Već više puta vidjeh, ne sad prvi put,
Da neizmjerne zlo je divlji srca bijes.
Ta mogla tu si imat kuću, kućište,
Da drage volje slušaš jačih odredbe,
Al' s riječi drskih ti iz zemlje selit ćeš.
A briga mene, zboriš li bez prekida
O Jasonu da rđa on je najgora,
Al' što o porodici reče kraljevskoj,
Bud' sretna, što je izgon za to kazna ti,
A ja sam svagda kralju, kad se srdio,
Gnjev tišao i htio, tu da ostaneš,
Al' ludosti se ne okani, - kraljev rod
Sved' grdiš, zato ćeš iz zemlje selit sad.
No zato ipak dragih ne odrekoh se,
Već dođoh za te, ženo, evo u brizi,
Bez novca il' inače kako potrebna
Da s djecom ne odeš. Zla mnogo povlači
Bijeg sa sobom. Pa makar na me mrzila.
Zla tebi željet nikad ne bih mogao.

Medeja

Oj rđo jedna! To je dašto najgore,
Što tebi kukavici jezik može reć.
Pa k meni dođe? Dođe li, a mrzak si
I bogu, meni, svemu rodu ljudskome?
To nije smjelost ni junaštvo, svome zlo
Kad radiš i još njemu gledaš u oči,
Već šuga od svih među ljudma najgora,
Da bestidnost! Što dođe, dobro uradi,
Jer kad te izgrdim, a ti se najediš
Zbog grdnje, srcu će mi onda lakše bit.
A prije svega od početka počet ću:
Ja spasoh tebe - to Heleni znadu svi,
Što u brod isti "Argo" se ukrcaše
Kad poslan bi, da ravnaš jarmom bikova,
Što vatrom disahu, i poljem grobnijem
Da siješ. Zmaja, što se ovi mnogoput
Oko runa, suha zlata, te ga čuvaše
Vijek budan, ubih, bijah tebi sunce, spas.
A sama svoga oca, dom svoj odvrgeh,
U Jolk ja s tobom stigoh podno Pelija

Euripid: Medeja

Jest, više srce nego razum slušah svoj
I smakoh Peliju, te grozno poginu
Od djece svoje. Svakog straha riješih te.
I to ti ja učinih, grdni čovječe,
A ti me pusti, u nov sada stupi brak,
Prem djece imaš. Da si još bez djece ti,
Oprostit bi se moglo, što zavolje nju.
Al' ode vjera, zakletva, te ne znam ja,
Da l' držiš, bozi stari da ne vladaju
Sad više, već u ljudi vrijedi zakon nov,
Kad svijestan si mi, vjerom da si krenuo.
Ao desne ruke, što je često prihvati!
Ao koljena mi, kako ih se uludo
Ti, rđo, tače, moju nadu prevari!
Ded, kao s prijateljem ja govorit ću,
Al' zar mi se od tebe dobru nadat još?
Al' neka! Pitanjem ćeš izić grdni.
Pa kamo sad da krenem? Kući očevoj,
S domajom što je izdah tebi za volju?
Il' k jadnim Pelijadam'? Ele, krasna mi
U domu dočeka, kad ubih oca im!
Da tako je: tko kod kuće mi bješe drag,
Zamrzih na nj; kom nisam smjela radit zla,
Za ljubav tebi stvorih mu se dušmankom.
Jest, - za to učini me sretnom, kako je
U Heladi baš malo koja! Divna li
I vjerna muža imam nesretnica ja,
Iz zemlje kadno bježat moram prognana,
Bez druga, sama, a sa samom dječicom!
Ej, krasna li mi prekora mladoženji,
Kad spasiteljka s djecom ti se potuca
Ko prosjaci! O Zeuse, čemu ljudima
Za zlato, je li krivo, stalan poda znak,
A tijelo ljudsko znaka nema nikakva,
Po kojem bi upozno dušu opaku?

Zborovođa

Ah, strast je strašna, liječit ju je teško baš,
Kad drago s dragim ljutu svađu zametne!

Jason

Loš, čini se, govornik biti ne smijem,
Već treba da se, ko na brodu krmar vješt,
Sad krajnjim jedra rubom ljutu udaru, -

Euripid: Medeja

Tvog jezika bujici - ženo, izmaknem.
Ja držim - jer se odveć gradiš zaslugom,
Da od bogova i od ljudi samo je
Na putu morem Kipranka mi bila spas.
U tebe um je oštar, al' te mrzi riječ,
Kad kažem, tebe strijelom da neizbježnom
Bog Eros nagna, život da tad spaseš moj.
No odveć natanko ti neću osjeć to.
Ta pomoć tvoja, kakva bila, nije zla.
Al' opet veće primi dobro za spas moj
No dade, kako ću ti to dokazat ja.
Ti prije svega prebivaš u Heladi,
A ne u zemlji divljoj, živjet nauči
Po pravu, zakonu, ne sili surovoj.
Heleni svi za mudrost tvoju znadu sad,
Ti dođe na glas, a da ondje boraviš,
Na kraju svijeta, ne bi tebi spomena!
Ne imao u dome svome zlata ja
Nit pjevat znao ljepše nego Orfej sam,
Kad na glas izić ne bi sreća dala mi!
Toliko rekoh ti o svojim djelima.
Ta ti si takmu riječi prva zavrgla.
A što se na brak kraljevne mi obori,
Dokazat prvo ću, da bijah pametan,
A onda trijezan, najzad - velik prijatelj
I tebi i djeci. Al' samo mirno čuj!
Kad prijedoh ovamo iz zemlje Jolkije
I mnoge strašne nevolje me pratile,
Tad kakvu sreću bolju naći mogoh ja,
Bjegunac, no se ženi kćerkom kraljevom?
Ne zato, što tvog braka, kako s' izjedaš,
Sit bijah i za ženskom drugom planu strast,
Nit zato, što potomstva više želim ja -
Ta dosta mi se rodi, to se ne tužim,
Već mi da - to je glavno - dobro živimo
I s oskudice ne patimo - bijednu se,
Znam, s puta rado svaki makne prijatelj -
I djecu odgojim svog doma dostojno.
Pa ako tvojoj djeci rodim braće još,
Sve jednako ću voljet, u rod združiti ih
I sretno živjet. Tebi djece ne treba,
Do toga mi je, djeca da mi buduća
Toj živoj pomoć budu. Zlo zar smislih to?
Eh, ni ti rekla ne bi, brak da tebe taj
Ne peče. Vi ste takve - sretan dok je brak,
Vi, žene, mislite: imamo sreću svu,
A zadre l' opet u brak kakva nesreća,
Blagodat prva, najljepša je mrska vam.

Euripid: Medeja

Potomstvo od drugud bi moro rađat svijet,
A toga roda ženskog ne bi smjelo bit,
Na svijetu onda više ne bi bilo zla.

Zborovođa

O Jasone, baš lijepo govor iskiti,
Al' čini mi se - makar uz nos rekla ti -
Da krivo radiš, kada ženu zapuštaš.

Medeja

Jest, od mnogih se mnogo razlikujem ja.
Tko nepravedan je, a mudro zborit zna,
Taj kaznu baš mi najtežu zaslužuje.
Jer tko se diči, riječma da zna nedjelo
Ukrasit, na zlo brz je, nije razborit.
A tako i ti preda mnom se ne kiti,
Ne gradi vještini! Jedna će te srušiti riječ:
Da nisi rđa, meni otkrit bješe ti,
Pa svadbu slavit, a ne tajit svojima!

Jason

Ah, divno bi podupirala naum moj,
Da prosidbu ti odah, kad mi ne možeš
Ni sada uspreć svoga srca silan gnjev!

Medeja

Al' ne skloni te to, već sa mnom, s barbarkom,
Brak do starosti ne bješe na diku ti!

Jason

Sad dobro znaj: ne uzeh kćeri kraljeve,
Što sad je moja, radi žudnje, ljubavi,
Već jer sam - rekoh to i prije - želio,
Da tebe spasem, djeci braću porodim,
Krv kraljevsku, a svome domu branik čvrst.

Medeja

Oj, bogat me, a tužan život ne stigo
Nit sreća, što bi meni srce kidala!

Jason

Okreni željom, svanut ćeš pametnijom!
Nek dobro ti se bolnim nikad ne vidi,
I dok si sretna, ne smatraj se nesretnom!

Medeja

Da, rugaj se! Ti imaš gdje zaklonit se,
Al' ja iz zemlje ove sama bježat ću.

Jason

To sama izba. Nemoj kriviti drugoga!

Medeja

Po čemu? Ja se vjenčah? Ja te izdadoh?

Jason

Vladarev rod si kletim klela kletvama.

Medeja

Jest, baš sam i tvoj dom ja kletvom proklela.

Jason

Al' o tom više neću s tobom preti se,
No za djecu li želiš ili za bijeg svoj
Od novca moga kakvu primit potporu,
Ti kazuj! Punom rukom podat spreman sam
I zncima poručit, da te pomažu.
A odbiješ li, ženo, ludo radit ćeš.
No prod' se gnjeva - još ćeš dobit i više.

Medeja

Nit marim ja za znance tvoje niti bih
Od tebe primila što, - nemoj davat nam!
Bez blagoslova dar je od zla čovjeka.

Jason

A bogove ti zovem za svjedoke ja, -
Svud tebi, djeci rad sam ići na ruku,
Al' ne mariš za dobro, prkos odbija
Sad prijatelje, - zato jače žalit ćeš.

(Otide.)

Medeja

Bjež! Čežnja te za mladom mori ženicom,
Jer dugo - dugo veće bivaš od kuće!
Da, žen' se! Još će - dao bog! - ta ženidba
Bit takva, da ćeš s nje se ljuto pokajat.

Zbor

Kad granice ljubav prijede,
Muškarcu dike, hvale već
Ona ne nosi onda,
Svane li Kipranka blago,
Nema druge božice milije od nje.
Na me, Gospo, nikad nemoj
Ti odapet s luka zlatnog
Strijele stalne, - ne kvasi je žudnjom!
Čudoređe krasilo me,
Dar najljepši sa nebesa!
Nikad nek svadljive strasti,
Razdora vječnog u duši,
Afrodita silna ne raspiri meni!
U tuđi me brak ne svela!
Nek oštrinom uma kroji
Žensko pravo i brak štiti miran!
Domovino, dome mili,
Oh, ne bila bez svog grada!
Ne zadesilo mene žiće teško,
Bijeda krajnja

Euripid: Medeja

S tugom i žalošću svom!
Ne doživjela nikad dana toga!
Smrt, da - smrt nek prije skonča mene!
Druge bijede veće ti
Nema no dom svoj gubit.
Vidjesmo, iz usta tuđih
Ne doznasmo glase takve.
U najgroznijem jadu tvome tebe
Ne požali
Ni grad ni prijatelj jedan.
Mrsko propao tko, ko ključem, srce
Ne otključa širom i druga svog
Štovat ne zna! Taj mi se
Nikada milit ne će.

(Dolazi Egej.)

TREĆI ČIN

MEDEJA, EGEJ, ZBOR

Egej

Medejo, zdravo! Ljepšim nitko pozdravom
Svog prijatelja pozdraviti ne može.

Medeja

Zdrav i ti, sine mudrog mi Pandiona,
Oj Egeju! A otkle pade u taj kraj?

Egej

Iz starog dođoh proročišta Febova.¹²

Medeja

Što krenu proročkome svijeta središtu?

Egej

Ta pitah, kako da mi nikne djece rod.

Medeja

Bez djece, tako t' boga, vijek još vjekuješ?

Egej

Bez djece sam po nekoj božjoj sudbini zloj.

¹² Iz Delfa.

Euripid: Medeja

Medeja

Da l' imaš ženu il' si samac, neženja?

Egej

Ne oteh ti se bračnom vezu, jarmu ja.

Medeja

Pa što o djeci reče tebi Febo bog?

Egej

Riječ mudriju, no čovjek može shvatiti je.

Medeja

A smijemo li znati božje proroštvo?

Egej

O da i tako treba glave pametne.

Medeja

A što proreče? Reci, ako smijem čut!

Egej

Na mijehu kraja krajnjeg da ne odriješim.

Medeja

Što radi ti je prije, kojem kraju stić?

Egej

Dok ognjištu se očinskome ne vratim.

Euripid: Medeja

Medeja

A čemu ti u ovu zemlju doplovi?

Egej

Eh, ima neki Pitej, Trezenije kralj.

Medeja

Sin Pelopov je, duša, kažu pobožna.

Egej

I njemu kazat želim božje proroštvo.

Medeja

Baš mudar čovjek je i riječma takvim vješt.

Egej

A meni najdraži od saveznika svih.

Medeja

Pa dobra t' sreća, našo, što ti želja je!

Egej

A što je tebi oko, lice turobno?

Medeja

Ah, muž mi rđa najgora je, Egeju!

Egej

Što veliš? Jasno dajde otkrij svoj mi bol!

Euripid: Medeja

Medeja

Bez krivnje moje Jason krivo radi mi.

Egej

Što uradi? De kaži meni jasnije!

Medeja

U domu nama druga žena vlada sad.

Egej

Na takvo on se drznu djelo, sramotu?

Medeja

Jest, znadi! Mila bijah, sad sam prezrena.

Egej

Zar drugu voli? Il' je mrzak tvoj mu brak?

Medeja

Baš silno voli, vjeru svojim pogazi.

Egej

Nek ide, ako rđa je, kako veliš ti.

Medeja

S kraljima u rod stupit bješe željan on.

Egej

Pa daje l' kćer mu tko? De svrši govor svoj

Euripid: Medeja

Medeja

Jest, Kreont, vladar ove zemlje korintske.

Egej

Oprostit ti je, gospo, što si snuždena.

Medeja

Ah, propadoh! Iz zemlje mene tjeraju.

Egej

Tko? Drugi novi opet pominješ mi jad.

Medeja

Pa Kreont me iz zemlje goni korintske.

Egej

A Jason dopušta? Eh, ni to ne hvalim.

Medeja

Po riječma ne, al' on to želi u srcu.
A tako t' brade tvoje, tvojih koljena,
Gle, molim te i tebi ja se utječem,
Daj smiluj, smiluj na mene se nesretnu
I nemoj da me vidiš samu, izgnanu,
Već u zemlju me primi, u dom, k ognjištu!
Pa zato bozi ispunili želju ti
Za djecom, i sam umro sretan, blažen sav!
Ti ne znaš, kakvo si našašće¹³ našo sad.
Bez djece ne ćeš to ću stvorit biti već,
Plod djece posijati ćeš, takav znadem lijek.

¹³ Misli sebe.

Egej

Rad koječega, gospo, ljubav sam ti tu
Iskazat spreman, prije svega bozima,
A onda djeci, što je nudaš, za volju.
Jer u tom sam ti krajnji baš siromah ja.
Ovako ti je: dođeš li mi u zemlju,
Ko gosta ću te štitit, jer sam pravičan.
Al' gospo, ovoliko naprijed kažem ti:
Iz zemlje ove nisam voljan vodit te,
Al' ako sama jednom dođeš pod krov moj,
Tad sigurna si, nikom predat neću te.
Iz ove zemlje sama kreni, makni se,
Ta i pred strancim' želim biti nedužan.

Medeja

Pa neka! Ako vjeru za to zadaš mi,
Do tebe što je, sve u redu za me je.

Egej

Zar ne uzdaš se? Briga l' kakva mori te?

Medeja

Pa uzdam se, al' dušman dom je Pelijin
I Kreont meni. Vežeš li se kletvom tom,
Tad ne ćeš dati, da iz zemlje vode me.
No riječju li se nagodiš, bez zakletve,
To sprijateljiti ćeš se, porukama se
Pokorit možda, jer sam žena slaba ja,
A u njih eno blaga i dvor kraljevski.

Egej

Pokaza u govoru brigu veliku,
Pa ako ti se mili, ne kratim se ja,
Sigurnost to je onda za me najveća.
Jer pred dušmanima imam neki izgovor,
Pa i za te. Kaži boga, kojim ću se klet!

Euripid: Medeja

Medeja

De kun' se grudom Zemlje, onda Helijem,
Mog oca ocem, cijeli božji dodaj rod

Egej

Što želiš, što l' ne želiš? Dajde kazuj mi!

Medeja

Iz zemlje svoje da me ne ćeš prognati
Nit ikad dušmaninu, htjedne l' me
Da vodi, drage volje mene predat živ!

Egej

Pa Zemljom, sjajnim Helijevim svijetlom se.
Svim bozim' kunem, da ću tvoju vršit riječ.

Medeja

Stan'! A što onda, ako ne održiš riječ?

Egej

Tad bilo meni kao ljudma bezbožnim!

Medeja

Sad zbogom, sretno putuj! Sve u redu je.
Tvom gradu ja ću brzo stić, kad obavim
Što mislim, kanim i, što želim, postignem.

(Egej odlazi.)

Zborovođa

Pa Majin te sin,¹⁴ kralj, vodič na putu,
Tvom odveo dvoru! Izvršio ono,
Što imaš na umu, dok hrliš odavde!
O Egeju kralju!
U tebi upoznah čestito srce.

MEDEJA, ZBOR

Medeja

O Zeuse, Zeusa Pravdo, sjaju Helijev,
Dušmane svoje sada, drage, sjajno ću
Pobijedit, ravnim evo putem stupam ja.
Gle nade, platom ću dušmanma platit sad!
Taj čovjek, baš kad krajnja bješe nevolja,
Ko luka željam' mojim, gle, ukaza se.
O nj s krme svoje konop ću privezat ja.
Kad u grad, tvrđu Paladinu prispijem.
A sve ću namjere ja svoje tebi otkriti,
Al' nemoj mislit, da ćeš milu čuti riječ!
Po Jasona ću poslat jednog slugu svog
I molit ću ga, da mi amo dođe on.
Kad dođe, ljupke reči ću mu zboriti
Jest, tako mi se mili, a i dobro je
Da kraljevski je brak, po kojem izda me.
I koristan i razborito zamišljen.
Pa molit ću ga, tu nek djeca ostanu,
Al' pustiti ne ću njih u zemlji dušmanskoj,
Dušmanma da mi moju djecu budu rug,
Već kralju ću na prijevaru pogubit kćer,
Sa darovima ću u rukam' poslat ih,
Nek mole mladu, da ih otud ne goni,
Plašt tanan, vijenac zlatan njojzi poslat ću,
Pa ako primi, nakit metne na tijelo,
Svak grdno mrijet će, tko god mlade takne se.
Da takvim otrovom ću dare nakvasit.
Al' o tom više dalje ja ne govorim.
Kad djela sjetim ti se, što mi radit je,
Sve srce puca mi, ta djecu ubit ću
Ja svoju! Nema toga, tko će spasti ih.

¹⁴ Hermo.

Euripid: Medeja

I čitav dom ću zatrt, smrvit Jasonu,
Iz zemlje s drage krvi dječje bježat ću.
Kad drsko djela prokletoga latih se.
Ne mogu, drage, trpjet smijeha dušmanskog.
Nek ide, na što život? Ni domaje već
Ni kuće ni od bijede nemam zaklona.
Pogriješih onda, dom kad pustih očinski,
Helena jednog riječma povjerovah ja!
Al' uz pomoć će božju meni platit to!
Od mene djecu nit će živu vidjet on
Sad ikad više nit će mlada neva mu
Porodit čeda, jer je grdna čeka smrt.
Mrijet mora, mora ona od mog otrova!
Nek nitko me ne drži slabom, plašljivom
Ni krotkom, tihom, sasvim druga sam ti ćud;
Dušmanu kruta, prijatelju prijatna.
Ta život takvih vjenča slava najveća.

Zborovođa

Kad tajnu nama oda, od koristi ti
Ja želim biti, pa jer ljudske zakone
Ja štujem, zato velim ti; ne čini to!

Medeja

No nema druge, praštam tebi riječi te.
Ta ne patiš se tako ljuto, kao ja.

Zborovođa

A svoju djecu, ženo, ti ćeš ubit zar?

Medeja

Jest, tako ujest najjače ću muža svog.

Zborovođa

Al' ti ćeš onda žena bit najbjednija.

Medeja

Pa neka! Suviše je o tom duljit još.

(Dadilji)

Hej, idi i pozovi meni Jasona!

Svud, gdje vjere treba, služiš meni ti,

Pa jesi li sklona gospođi i ženski stvor,

Ti nemoj ništa odat, što nakanih ja!

(Dadilja otiđe.)

Zbor

Erehteja sinci.¹⁵ vi sretnici stari,
Vi bogova blaženih ogranci pravi,
U svetoj ste, nikad zgaženoj zemlji,
Na cvijeću se mudrosti predične pasli,
Vijek svijetlim ste zrakom kročili divno,
Gdje Pijerke, devet svetijeh Muza,
Harmoniju - kažu - rodiše, plavku.
Tu Kipranka - kažu - iz Kefisa vode,
Iz krasnijeh vala, zahvati kaplju
I dahom vjetrova, lahora ljupka
Tud krajinom dahnu; u vlas je plela
Vijek ružina cvijeta mirisni stručak,
A Erote slala, mudrosti družbu
I raznih vrlina potporu, pomoć.
Pa kako će onda tebe
Svetijeh voda grad
Ili kraj mili milo
U krilo kletu primit, -
Ubicu djece svoje?
Klat - pomisli! - djecu ćeš?
Ne, tako koljena ti -
Mi od srca molimo -Ne ubijaj djece!
Odakle ćeš smjelost, snagu
Ruci ili srcu svom,
Kćerke moja, smoći,
Umorstva se groznog latit?
Kako ćeš okom svrnut
Bez suza na dječju kob?
Ali dječice krvlju ne ćeš,
Pred koljena kad ti padnu,

¹⁵ Atenjani

Euripid: Medeja

Ti kruta srca moć
Omastiti ruke!

(Dolazi Jason.)

ČETVRTI ČIN

MEDEJA, JASON, ZBOR

Jason

Na poziv evo me! Pa bila kivna baš,
Od tebe s' odbit ne ću, nego, ženo, daj
Da čujem, što od mene novo tražiš ti!

Medeja

Moj Jasone, de, molim te, oprosti mi
Što rekoh! Pravo je da trpiš moj mi gnjev,
Kad mnogu tebi ljubav baš iskazah ja.
U sebi sama uzeh misli prevrtat,
Izgrdih sebe: "Strašna! Čemu mahnitam
I jedim se, a dobro meni svjetuju,
I mrazim se s gospodom kraja ovoga
I s mužem, koji po nas misli najbolje,
Kad uze kraljevnu i braću djeci mi
On rađa? Neću li se gnjeva proći svog?
A što se kinjim, kad mi dobro daje bog?
Zar djece nemam? Ne znam, da bjegunci smo¹⁶
I sami bez svakoga prijatelja svog?"
Jest, tako mislih i razabrah, da je moj
Nerazbor velik, da se jedim ni za što.
Sad hvalim tebe, vidim da si pametan,
Kad rod nam steče takav, a ja bezumna,
Jer meni bješe tvom pomagat naumu
I s tobom truditi se, sklopiti bračni vez
I zaručnicu ti s veseljem milovat.
Al' takve smo već - ne ću kazat ništa zlo
Mi žene. Zato žao za sramotu mi
Ti vratiti nemoj, ni ludost ludošću
Pobijat. Popuštam i velim: onda sam
Zlo sudila, al' sad sam bolje smislila.

(Zove djecu.)

¹⁶ Iz Jolka u Tesaliji.

Euripid: Medeja

O djeco, amo, djeco, kuću ostav'te
Izađite i zagrlite oca svog
I pozdrav'te ga sa mnom!

(Dolaze djeca.)

Mržnje stare se
Na svoje mile s majkom skupa prođite!
Sad mir je u nas, srdžba sva se smirila.
Pa prihvatite desnicu - oh nesreće!
Ah, neka tajna meni na um pada sad!
O djeco, hoćete l' i živa dugo još
Ovako pružat milu, dragu ručicu?
O jadona ja! Oh, kako na plač brza sam
I puna zebnje! Jer spor s ocem napokon
Sad minu, suza lice nježno natopi.

Zborovođa

I meni krupna suza skoči na oči,
Ej, bijeda ne porasla veća no je sad!

Jason

To, ženo moja, hvalim, ono ne kudim.
Ta prirodno je, žensko srce na muža
Da plane, drugu kada stane snubit on.
No srce tvoje k boljemu se okrenu.
Ti svjet bolji spozna ipak napokon!
Jest, tako dolikuje ženi razumnoj.
A za vas, djeco moja, s božjom pomoći
Svom brigom otac od srca se pobrinu.
Ta mislim, da ćete u zemlji korintskoj
Vi prvo mjesto uz braću zapremit još.
Pa rastite! A ostalo je ocu vam
I onom bogu, što nam sklon je, na brizi.
A vidio vas lijepo odgojene ja
U jeku punom, jače od dušmana, svih!
A ti - zašt' bijelo lice svoje odvрати
I oči svoje bujnim kvasiš suzama
I riječi ove ne slušaš mi s radošću?

Medeja

A - ništa. Na pameti su mi djeca ta.

Euripid: Medeja

Jason

Ma ne boj se! Ta dobro za njih skrbit ću.

Medeja

Da, tako ću. O riječma sumnjat ne ću ti.
Al' ženska ti je meka, za plač stvorena.

Jason

A što mi, jadna, radi djece uzdišeš?

Medeja

Ah, moja su! Kad život ti zaželje im,
Tad obuzme me tuga, hoće l' zbit se to.
No zašto pozvah tebe ja na razgovor,
To rekoh, a drugo ću tebi reći sad.
Kad mene otpraviti iz zemlje misli kralj,
I za me to je - dobro vidim - najbolje,
Da nisam tebi ni glavaram' zemlje te
Na putu, i kad drže, da sam domu im
Ja dušmanka, iz ovog kraja bježat ću,
Al' moli Kreonta, nek djece ne goni
Iz zemlje, da ih tvoja ruka othrani!

Jason

Eh, ne znam, hoću li ga skloniti. Kušat ću.

Medeja

A ti de reci ljubi svojoj, oca svog
Nek moli, da iz zemlje djecu ne tjera!

Jason

Jest, hoću, pa i mislim, skloniti ću je ja, -
Da, ako je, ko žene što su ostale.

Medeja

I ja ću u tom trudu ići ti na ruku.
Ta poslat ću joj dare, što na svijetu se
Od svega, znam ja, najljepšima drže sad:
Plašt tanahan i k tomu vijenac od zlata,
A nosit će joj djeca. Ali brže mi
Donesi nakit amo koja sluškinja!
I ne će sreću jednu, nego stostruku
Uživat, jer će imat tebe za muža
Junaka prvog, pa još nakit, što ga da
Mog oca otac Helije potomstvu svom.

(Sluškinja donese nakit.)

Dar vjenčani ded prim'te, djeco, u ruke
I kraljici ga, sretnoj mladoj, nosite
I dajte! Daru prigovorit neće moć.

Jason

Što sebi, ludice, iz ruku kidaš to?
Zar misliš: nema halja kuća kraljevska?
Il' zlata, - misliš? Čuvaj ovo, ne davaj!
Ta ženi ako svojoj nešto vrijedim ja,
Znam stalno, voljet će me nego blago sve.

Medeja

Ma nemoj! Dar ti, kažu, smekša i boga.
Ta zlato jače je no tisuć' razloga.
Nju sreća prati, bog sad sipa blagoslov, -
I kraljica je mlada, a rad izgona
Krv za djecu, ne zlato samo dala bih.
Al', djeco, u dvor uđ'te sjajni, mladoj se
Svog oca, mojoj gospođi, zatecite
Pa dajte nakit, nek ukine
Vaš izgon! Pazite mi na to najviše,
Da svojoj rukom ove primi darove!
Požur'te se! Izvrš'te sretno, dobar glas
Dones'te majci da se želja ispuni!

(Jason otide s djecom.)

Zbor

Sad za život djece nemam nade više -
Nemam više, u smrt veće idu ona.
Od zlata će vijenac mlada primit sada,
Primit bijedu nesretnica,
Oko kose plave nakit - smrt će savit
Sama rukom svojom.
Nju milina i božanski sjaj će smamit, -
Halju će i vijenac na se zlatni stavit,
Za dan vjenčan u donjem se svijetu kitit!
U mrežu će takvu jadna, -
U smrt, njojzi sudbom dosuđenu, pasti,
Bijedi uteć ne će.
A ti mi, jadni, kralja zete, Zaručniče bijedni,
Žiću djece svoje
Propast prijeku eno nosiš i smrt mrsku
Ljubi svojoj, a ne slutiš!
Nesretniče, - sreća minu tebe!
I tvoje žalim bole, jade,
Jadna, tužna majko, -
Radi svadbe, braka
Ti ćeš djece svoje krvcu sada prolit,
Jer bezakono te pusti
I drugoj se ljubi muž tvoj skloni.

(Dolazi učitelj s djecom.)

MEDEJA, UČITELJ, ZBOR

Učitelj

O gospo, izgon djeci ti je oprošten.
S veseljem dare primi mlada, kraljevna
U svoje ruke, - odande je djeci mir.
Gle!
Što stojiš sva smetena, kad ti radost sja?
Što obraz svoj od mene sada odvrati
I ne slušaš sad vijesti moje s radošću?

Medeja

Kuku!

Euripid: Medeja

Učitelj

Al' tako što se s mojom viješću ne slaže.

Medeja

Kuku! i opet.

Učitelj

Nesreću li javljam ja,
A ne znam? Dobar glas mi bješe puki san?

Medeja

Što javi, javi. Za to ja te ne kudim.

Učitelj

Što oči obori i suze roniš sad?

Medeja

Eh, nema druge, starče! Bozi tako što
I opako mi srce smisli, zasnova.

Učitelj

Ne kloni! Još ćeš ti po djecu vratit se.

Medeja

Al' prije otpravit ću druge jedna ja!

Učitelj

Od djece svoje ne dijeliš se samo ti,
Smrtniku valja mirno snosit nezgode.

Medeja

Da, tako ću. Al' deder idi u kuću
I radi s djecom, što već moraš svaki dan!
Oh, djeco, djeco, grad imate i dom sad,
Gdje bez matere vijekom ćete boravit,
I mene ćete nesretnicu ostavit.
A ja ću, prije no se naradujem vam
I sretne vidim vas, pa svadbu, ženu vam
I bračni spremim krevet, zublje¹⁷ podignem,
U izgon, u kraj drugi poći odavde.
Ah, teško meni jednoj s mojeg prkosa!
Zaludu dakle, djeco, ja othranih vas,
Zaludu trudih se i mukam' namučih
I ljute bole podnijeh, kada rađah vas.
Jest, mnogu nekad nadu gajih kukava,
Da u starosti mojoj ćete hranit me,
A mrtvu lijepo rukama sahraniti,
Te svijet će zavidjet mi. Ali ode sad
Sva briga slatka. Život odsad tužan ću
I za se bolan bez vas vijek provodit ja.
A majke više milim gledat očima
Vi nećete, - u život ćete drugi poć.
A joj! O djeco, što me tako gledate?
Što smiješkom mi se zadnji put sad smiješite?
Aj, aj! A što ću? Snaga meni ode sva,
Kad, žene, sjajno oko dječje pogledah!
Ne mogu! Zbogom, odluke mi pređašnje!
Iz zemlje ove djecu svoju povest ću.
Pa čemu oca da im jadma njihovim
Rastužujem, a dvaput da toliko zla
Ja sama trpim? Na ću! Zbogom, odluke!
A što je sa mnom? Hoću l' da se obrukam,
Bez osvete dušmane svoje da pustim?
Odvažit mi se. Kukava li srca mog,
Kad ono mi se rječma preda mekima!
Al' id'te, djeco, u kuću! A kome sad
Pribivat žrtvi mojoj nije slobodno,
Nek ukloni se! Ruka neće klonut mi.
Ah, ah!
Ne, nemoj, srce moje, nemoj činit to!
Daj, jedno, pusti ih, - poštedi dječicu!
Da, ondje¹⁸ sa mnom živjet će, veselit me.
Al' Hadovih mi osvetnika podzemnih,

¹⁷ Zublje svadbene.

¹⁸ U Ateni.

Euripid: Medeja

Lje nikad to bit neće, - pustit neću ja
Dušmanma djecu, da ih oni zlostave!
Zacijelo mrijeti moraju; - kad moraju,
A ono ja ću ubit, majka njihova!
Zacijelo će se to izvršit, minut ih
Lje neće! Već na glavi stoji vijenac sad,
U halji - stalno znam - mre mlada, kraljica.
Gle, idem na put težak, još na teži ću
Ja poslat ove. S djecom svojom želim se
Oprostit. Dajte, djeco, dajte materi
Tu desničicu svoju, da je izljubim!
Oj ručice mi draga, draga glavice,
Oj plemenito dječje lice, obličje!
Ah, budite mi sretni - tamo! Ovdje vam
Sve ote otac. Slatki zagrljaju ti,
Oj tijelce nježno, dječji dašku prelatki!
Ded id'te! id'te! Više ja ne mogu vas
Da gledam, jadi moji mene srvaše!
Jest, znam ja, kakvo mislim zlo počinut sad
Al, strast je jača nego što je razbor moj,
Smrtniku ona uzrok zlu je najvećem.

(Učitelj ide s djecom u kuću.)

Zbor

Već puno se puta
U umnije misli duhom zavezoh,
Zamašniju zavrgoh prepirku, takmu,
No ženskome to se dopušta rodu.
Al' ima i u nas zanosa takva, -
Od želje za znanjem rađa se, javlja,
No ne baš u sviju. Malo je koja -
Tek jednu ćeš možda med stotina' naći -
U ženskome rodu Muzama sklona.
I velim, da ljudi, što braka ne znadu
I nikada djece rodili nisu.
Do veće se sreće redovno vinu
No oni sa djecom.
Tko djeteta nema, ne iskusi nikad,
Da l' radost su djeca il' žalost smrtniku;
Jer nikada on ih imao nije,
To mnoga ga mine nevolja, muka.
A u kome domu podmladak slatki,
Roj dječice raste, njega ti, vidim,
Vijek dovijeka tare vječita briga -
Da, najprije, hoće l' ih lijepo uzgojit

Euripid: Medeja

I otkle će onda namaknut imutka;
A trude l' se, muče za rđavu oni
Il' opet za dobru,
To za njih je vazda zastrto tajnom.
A jedna ti - kažem - nevolja najzad
Već treba i čeka svakog smrtnika
U obilju on ti steče imutka,
I mladosti cvijetom procvatu mu djeca
I dobra narastu, al' iako njemu
Ta sreća kad sine, a ono mu djecu
Smrt zgrabi i netragom u Had odnese.
Pa koja li korist od toga nama,
Kad uz druge jade još preljutu tugu,
Bol poradi djece,
Smrtniku jadnom navaljuju' bozi?

Medeja

Već davno, drage, evo čekam konac, kraj
I vrebam, što će ondje zbit se u kući.
Al' eno Jasonova sluge jednoga
Gdje ide amo! Zaduhan je, - vidi se,
Zli neki novi da on nosi nama glas.

PETI ČIN

MEDEJA, GLASNIK, ZBOR

Glasnik

Medejo, ti zločinstvo grozno učini!
Bježi, bježi, nemoj prežret lađe krilate
Nit kola, koja putem jure suhijem!

Medeja

Pa čime ja zaslužih, da se u bijeg dam?

Glasnik

Baš ovčas izdahnu nam mlada, kraljica
I Kreont, otac njezin, s tvoga otrova.

Medeja

Riječ divnu reče, - među dobroćince ću
I prijatelje svoje odsad brojiti te!

Glasnik

Što veliš? Ženo, jesi li pri pameti ti
Ili luda? Kralju opustoši ognjište
I raduješ se glasu! Nije li tebe strah?

Medeja

Odvratiti ja na riječ tvoju nešto znam, -
Ali nemoj, dragi, hitjeti, nego kaži mi
Smrt njihovu, jer dvaput ćeš toliko nam
Ugoditi, ako grdno pokosi ih smrt.

Glasnik

Kad dođe ono dvoje djece, porod tvoj,
Sa ocem i uniđe pod krov nevjesti,
Mi sluge, što nas tvoji jadi boljeli,
Veselimo se, - dvorom mah se širi glas,
Ti i muž da ste stari izgladili spor.
I jedan ruku, drugi plavu glavicu
Toj djeci ljubi, a ja i sam i radostan
Sa djecom u odaje ženske krenem tad.
A gospi, što se mjesto tebe sviđa sad,
Na Jasonu ti milo počivaše gled,
Dok dvoje djece tvoje ne ugleda još,
Al' onda oči svoje stisnu, zaklopi
I bijelo lice svoje od njih odvрати, -
Došašće djece ujede je, a muž tvoj
Gnjev mlade tišat stane, njezin tažit jed.
On reče: "Valjda ne ćeš dragih mrzit mi?
Zar srdžbu ne ćeš pustit, glavu svratiti
I dragim držat, koga drži muž ti tvoj,
Pa dare primit i namolit oca svog,
Da izgon djeci prosti meni za volju?"
A kako vidje nakit, ne odolje mu,
Te mužu sve obreče. A kad nije još
Daleko otac s djecom bio od kuće,
Šarenu halju uzme, njom se ogrne,
Na kovrčice zlatni vijenac postavi,
U svijetlom ogledalcu kosu redi tad
I liku tijela, sjeni pustoj, smješka se.
Sa stolice se diže, trijemom šeta se,
I sitno kroči nožica joj prebijela.
Preko mjere se daru svome raduje,
Na sebi oči svoje pari punoput,
Al' onda - strašna prizora ti na pogled!
Sve boja joj se mijenja, noge klecaju,
Tetura natrag, jedva stigne stolici,
Tu padne prije nego na pod sruši se.
A jedna stara sluškinja ti pomisli,
Da Pana gnjev il' drugog boga shvati je,
I jaukne, - još bijele pjene ne vidje
Gdje navire na usta, zjene prevraća,
U licu svome krvi nema ni kapi.
U lelek, grozan odjek bola, udri tad.
I jedna mahom oca u stan potrči,
A druga skoči brzo po mladoženju,
Da nesreću mu javi mlade nevjeste.
Od trke mnoge, česte cio ječi dom.
Brz trkač već bi, grabeć nogom, pretrčo

Euripid: Medeja

U trku trkalištem, meti stigao, -
Sve donda bješe nijema, oči sklopila,
Tad jedna grozno zastenje i prene se.
Jad ončas na nju nasrtaše dvostruki:
Iz vijenca zlatnog, što na glavi bješe joj,
Proždrljiv - čuda! - žarke vatre sukne mlaz,
A tanka, meka halja, tvoje djece dar,
Sa zlosretnice meso kida mekano.
Sa stolice se digne, bježi, gori sva
I amo tamo trese glavom, viticam'
I vijenac zbacit želi, ali zlato se
Ko prikovano drži. Dvapat jače joj,
Dok kosom trese, rasplamsa se plama žar.
I na pod padne, - nevolja je nadrva;
Već osim oca nitko j' ne bi poznao.
Ta ne vidiš joj zjena, s lica nestade
Krasota one, a sa vrha glave joj
Krv kapljam' kaplje, s vatrom žarkom miješa se,
A s kosti meso, kao s luča smole kap,
Sve spada, - tajni otrova ga troši zub.
Uh, prizora li strašna! A svi mrtve boje se
Da dodirnu je, - to nas zla kob nauči.
Al' otac jadnik - zla tog nije slutio -
Uniđe iznenada, k mrtvoj baci se
I mahom zajauka, tijelo zagrla
I ljubi, 'vako zbori: "Kćeri nesretna,
A koji bog te tako grdno uništi?
Tko meni starcu, grobu živom, ote te?
Ao meni! S tobom, dijete, da je meni mrijet!"
A kada jauk se i lelek umiri,
On pridić htjede svoje tijelo staračko,
Al', ko u lovor - grane bršljan, prione
O nj halja tanka, - strašno nasto rvanje.
On uspravit želi svoje koljeno,
Al' ona priteže ga. Silom upne l' se,
Sa kosti meso sebi trga staračko.
I najzad klone, dušu pusti nesretnik, -
Grozoti već odoljet kadar ne bješe.
I mrtvi leže, jedno pokraj drugoga, -
Kći, starac otac. Suze s kobi moraš lit!
A putit tebe nije na pameti mi, -
I sama znat ćeš kazni se izmaknut već.
Već odavno ja držim sjenom ljudski sjaj
I smjelo velim: tko od ljudi gradi se
Mudracem mudrim, misliocem dubokim,
Tog prijekor stigne sa ludosti najveće.
Ta sretan nije čovjek smrtnik nijedan:

Euripid: Medeja

U blagu plivaj, - bolje sreće možeš bit
No drugi, ali sretan nikad, nikada!

(Otide.)

MEDEJA, ZBOR

Zborovođa

Božanstvo danom, čini mi se, današnjim
Jad mnogi s pravom navali na Jasona.
O jedna, kako bijedu tvoju žalimo, -
Oh, kćeri Kreontova! K vratim' Hadovim
Ti sađe, a rad Jasonove vjeridbe!

Medeja

Izvršit, drage, brže mislim djelo ja,
Pogubit djecu, iz te zemlje krenut tad.
I neću dangubiti, djece predat ja
Sad tuđoj, bješnjoj ruci, da ih zakolje.
Zacijelo mrijeti moraju, - kad moraju,
A ono ja ću ubit, mati njihova!
Oružaj mi se, srce! Zašto časimo,
Ne izvršimo strašno, nužno djelo zlo?
Ded, jedna ruko moja, zgrabi sada mač,
Ded zgrabi, tužnom žića kraju priđide!
Ne - nemoj klonut, nemoj djece sjetit se,
Oh, kako dragušna su, kako rodi ih!
Bar za dan kratak s uma smetni dječicu,
A onda plači! Ma ih smakla, draga ti
Svjedno bjehu, a ja - žena bijedna sam.

(Otide.)

Zbor

Oj Zemljo! Zrako Sunčeva,
Što svuda sjaš, gle, glete na sablast,
Na ženu, dok na djecu ne digne
Pest, ubojnicu ruku krvavu!
Od tvog su zlatnog koljena
Potekla; a krv božja da gine

Euripid: Medeja

Od ljudi - groza je.
Al', sjaju božji, spriječi, zadrž' je!
Odagnaj Srdnu jednu, krvavu
Iz dvora, - zloduh grdni šalje je!
Zaludu rođaj, trudi svi, -
Zar zalud porod mili rodi ti
I Simplegadam' prođe mrkima,
Tim stijenam' neprijaznim, mrskima?
Što, jedna, u srce se bijes
Ušulja tebi, ljubav izmijeni
Ubistvo prokleta?
Kad krv se roda lije na zemlju,
Smrtnika tišti, - na dom od boga
Ubici pada zasluženi jad.

(Čuje se vika djece iz kuće.)

Jedno dijete

Ajme meni! Što ću? Kud da majci pobjegnem?

Drugo dijete

Oh, ne znam, braco dragi - evo ginemo!

Zbor

Čuješ, čuješ li mi djece vrisku?
Ao, jadnice! Oj ženo zlosretna!
Da u dom uđem? Od umorstva spremna sam
Odbraniti djecu.

Oboje djece

Pomoz'te, bogova vam! Krajnji jeste čas!
Već u mrežu nas svoju hvata bliski mač.

Zbor

Jadna! Stijena si mi ili gvožđe ti,
Kad djecu, plod svoj što ga rodi,
Baš svojom rukom imaš srca klat!
Tek za jednu - jednu davnu ženu čuh,

Euripid: Medeja

Na djecu da dragu ruku podiže, -
Za Inu,¹⁹ kojoj bozi pamet smutiše,
Kad Hera nju ti ludu pogna od kuće.
I jedna djecu ubi bez srca,
Skoči u more, -
Sa žala morskog nogom ti se otisnu
I s dvoje djece skupa tonu, izdahnu.
Može l' se grozota veća zbiti još?
Ženska bolna bračna ljubavi,
Zla koliko već smrtniku donese!

(Dolazi Jason.)

JASON, ZBOR

Jason

Vi, žene, što stojite ovdje pred kućom,
Unutra da l' je ona grozna zlotvorka -
Medeja il' se bijegom veće otkrala?
Duboko pod zemlju se dolje mora skrit
Il' k nebu se visoko na krilma dić,
Uteći želi l' kazni roda kraljevskog.
Zar uzda se, odavde da će bez kazne
Umaći, a vladare zemlje pogubi?
Al' marim za nju! Samo za djecu me strah!
Njoj svetit će se oni, koje ucvijeli.
A dođoh, život da bar spasem djeci,
Rod, svojta da mi njima što ne učini
Umorstvu kletu, majčinu, za osvetu.

Zborovođa

Eh, ne znaš, dokud u zlo greznu, jadniče,
Oh Jasone! Ma ne bi tako zborio.

Jason

A što je? Zar i mene želi ubit još?

¹⁹ Žena kralja tebanskoga Atamanta. On odvrže prvu ženu Nefelu, mater Friksa i Hele, i uze Inu. Kad poludje, skoči Ina s djecom svojom u more.

Euripid: Medeja

Zborovođa

Smrt djecu pokosi ti s ruke majčine!

Jason

Ajme meni! Što to reče? Ženo, ubi me!

Zborovođa

Znaj, uzmi na um, - djece tvoje nema već!

Jason

Gdje ubi? U kući zar ili vani gdje?

Zborovođa

Otvori vrata, - ugledat ćeš djece krv!

Jason

Odškrin'te sluge, brže bolje vrata mi,
Razval'te ih, da jad svoj vidim dvostruki,
Ah, - mrtve, a njoj za krv da se osvetim!

(Medeja se s mrtvom djecom ukaže u zraku na zmajskim kolima.)

JASON, MEDEJA, ZBOR

Medeja

Što ovo trgaš, kidaš, treseš vratima
I tražiš mrtve, a i mene, - krivca tom?
Okan' se truda! Mene l' treba, kazuj mi,
Što želiš, - rukom ne ćeš me se nikad tać,
Jer takva kola oca otac Helije
Sad daje nam, - od ruke kivne brane nas.

Jason

O gade, ženo na svem svijetu najmrža -
Da, bozim', meni, svemu rodu ljudskome!
Ti, - mati na djecu odolje trgnut mač
I mene upropasti, djece liši me!
To uradi, a sunce, zemlju gledaš još!
Zločinstvo drznu se počinut najveće!
Ej, propala! Sad znadem, - onda bijah lud,
Kad od kuće iz barbarije pod krov svoj
U Heladu povedoh tebe, - grozno zlo,
Uh, izdajicu oca, doma rođenog!
I takva bozi meni dali zloduha!
Ti kod ognjišta ubi brata rođenog,
Tad pope se na "Argo", brod ljepokljuni!
Jest, tako poče, a kad za me uda se
I meni djece rodi, evo ubi ih,
A samo radi kreveta i brata svog!
Eh, Helenke ti nema, što bi ikad se
To drznula, a voljeh tobom ženit se
No njima, - tobom, ženom mrskom, pogubnom,
Jest, lavicom, ne ženom. Čudi, srca si
Ti krućeg nego ona Skila tirenska!²⁰
Al' pregrštima grdnja ujest ne ću te, -
Tolika ti je prirodjena bestidnost!
Bjež', krvlju djece okaljana rugobo!
A meni s nesreće je moje stenjat sad, -
Nit mladoj ću se ljubi svojoj radovat,
Nit djeci, što je rodih i othranih ja,
Već zborit neću moći, - više nemam ih!

Medeja

Oteгла ja bih odgovorom dugim sad,
Da otac Zeus ne znade, koje dobro ti
Od mene primi, kako li mi uzvrati!
Ti prezre ljubav moju, zato ne smjede
Provodit život blažen, meni smijat se,
Nit smjede bez kazni iz zemlje bacit me
Ta kraljevna ni Kreont, koji kćer ti da.
A ti me zovi, volja li te, lavicom
I Skilom, kojoj tirensko je polje dom, -
Ja u srce te, kako treba, ujedoh.

²⁰ U Tirenskom moru.

Euripid: Medeja

Jason

Pa sama tuguješ i sa mnom dijeliš jad.

Medeja

Jest, ali bol mi blaži, što te minu smijeh

Jason

Oj djeco, kakva dopade vas nemajka!

Medeja

Oj sinci, kako oca ludost ubi vas!

Jason

Ne, - desnica ih ruka moja ne smaknu!

Medeja

Al' objest tvoja, tvoja svadba, mladi brak.

Jason

Pa zar rad' braka bješe vrijedno ubit ih?

Medeja

Zar misliš, da za ženu to je malen jad?

Jason

Jest, ako razumna je, - za te sve je zlo.

Medeja

Al' ovih nema više, - to će peći te.

Euripid: Medeja

Jason

Al' osvetnici kruti tvojoj glavi su.

Medeja

No bozi znaju, tko je jadu začetnik.

Jason

Da, znaju onu tvoju dušu odvratnu.

Medeja

Pa mrzi me! Riječ tvoja jetka gadi se.

Jason

I tvoja meni, - lak će biti bar rastanak.

Medeja

Što onda hoćeš? I ja želim rastat se.

Jason

Mrtvace daj, da sahranim ih, oplačem!

Medeja

Ne, ne! Sahraniću ih svojom rukom ja.
Da, - Heri, božici na visu, u gaj ću
Ja odnijet, da mi dušman ih ne pogrdi,
Raskopa grob. U zemlji Sisifovoj²¹ ću
Naredit svetu slavu, žrtve odsad ja,
Za kletu nek umorstvo budu okajne.
A sama u Erehtjevu zemlju ću,
Do Egeja, Pandinova sina, poč,
A ti ćeš, kako liči, grdno mrijet:

²¹ U Korintu.

Euripid: Medeja

Ostatak "Arga" tebi glavu razbit će,
Mog braka će svršetak tebi gorak biti!

Jason

Al' satrla tebe Erinija²² djece
I krvava Pravda.

Medeja

Al' koji te bog il' demon sad sluša,
Gdje pogazi vjeru, domaćinu slaga?

Jason

Uh, zlotvorka jedna, djece ubico!

Medeja

Hajd', - kući de idi i ženu sahrani!

Jason

Pa idem, - al' dvoje djece izgubih!

Medeja

Još ne kukaš dosta, - čekajde starost!

Jason

O premila djeco!

Medeja

Da, majci, ne tebi!

²² Srda osvetnica.

Euripid: Medeja

Jason

Pa ipak ih ubi?

Medeja

Da rastužim tebe.

Jason

Ao meni! Ustašca draga bih jedan
Poljubiti rado dječici sada!

Medeja

Sad govoriš njima, sada ih ljubiš,
A onda ih gurnu!

Jason

Tako ti boga,
Daj nježnog da tijelca dječjeg se taknem!

Medeja

Ne, ne može biti, - zaludu ti riječi.

Jason

O Zeuse, čuješ li, kako me goni,
I kako od nemani, dječje ubice, -
Od lavice ove stradam i trpim?
A koliko iole smijem i mogu,
Gle, naričem, plačem, bogove zovem,
Svjedoci nek oni sada mi budu,
Da nejačad ubi, a ne daješ meni,
Da mrtvih se taknem, u grob ih legnem.
Oh nikad ih, nikad da rodio nisam
Nit vidio tvojom sad zaklane rukom!

(Nestaje Medeje. Jason odlazi.)

Zborovođa

Na Olimpu mnogo određuje Zeus-bog.
Preko nade će štošta bozi izvršit;
Kad tvrdo se nadaš, izda te nada,
Gdje nade i nema, put nađe božanstvo.
I ovo se sada završi tako.

RJEČNIK

Artemida - boginja mjeseca i lova (rim. Dijana)

barbarija - za stare Grke, sve ne-Helen-ske zemlje (Medeja je iz Kolhide)

Delfi - glasovito starogrčko Apolonovo svetište i proročište u Fokidi pod planinom Parnas

Erehtej - mitski atenski kralj (Erihtonije), sin Hefesta i Geje, kojemu je posvećen glasoviti hram na Akropoli; **Erehteja sin-ci** - Atenjani; **Erehtjeva zemlja** - Atena
Erinije - tri boginje osvete (rim. Furije)
Eroti - pratitelji Erosa, boga ljubavi

Febo - Apolon, bog ljepote, medicine, glazbe i sunca

gled - pogled

Helada - Grčka

Hermo - Hermes, glasnik bogova, zaštitnik putnika

Jolk (grč. Iolkós) - grad u Tesaliji iz kojega je Jason

Jolkija - v. Jolk

Kefis - rijeka u blizini Delfa, posvećena Haritama, Afroditinim pomoćnicama

Kipranka - Afrodita, božica ljubavi (rođena na otoku Cipru)

Kolhida - regija i kraljevstvo na Crnom moru i planini Kavkaz (današnja Gruzija), u koju je Jason otplovio brodom Argo i otamo doveo Medeju

Kolšanka - iz Kolhide (v.); **kolšanski** - kolhidski

Korint - grad u Grčkoj, na Korintskoj

prevlaci između Peloponeza i središnje grčke

Maja - najstarija Plejada, jedna od sedam Atlantovih i Plioninih kćeri; boginja plonina i polja; sa Zeusom rodila Hermesa

odvrći - odbaciti

Palada - Atena, božica mudrosti; **Paladina tvrđa** - grad Atena

Pandion - Pandion II, mitski atenski kralj, Egejev otac

Pelijade - Pelijeve kćeri

Pelop - Pelops, kralj Pise na Peloponezu, po kojemu je taj poluotok dobio ime; preko svoga sina Atreja, koji je otac Menelaja i Agamemnona, osnivač loze Atrejida

Pijerke - Pieride, vodene nimfe povezane s helikonskim i pirenskim izvorom, tj. Muze

Pitej - mitski kralj Trezene (v.), Pelopsov sin

Pravda - božica Temida

preti se - prepirati se, svađati se

rođaj - porođaj

Skila - ili Scila, morska neman koja u uskom tjesnacu zajedno s Haribdom, morskim virom, vreba pomorce

Srda - v. Erinije

svjet - savjet

Temida - ili Temis, božica pravde, kći Geje i Urana, majka Suđenica (Mojra) i Hora

Trezenija - Trezena, grad u Argolidi (sjeverozapad Peloponeza)

zublja - baklja